

UNIFORMISANOST INDIVIDUALIZACIJE – PARADOKS POKRETA HIPSTERA

Proučavanje razvoja savremene supkulture hipstera počinje analizom društvenog stanja koji je do takvog fenomena doveo, i to onog društva koji je popularizovao određenu pojavnost, a zatim onog u čijoj se svakodnevici javlja pokušaj oponašanja. Savremeni čovek (u ovom slučaju mladi ljudi) nalazi se u pat poziciji intelektualne stagnacije i potrebe za afirmacijom sopstvene individualizacije. Liberalno savremeno društvo naglašava tu posebnost pojedinca štiteći ga nekorektnom političkom korektnosti, stvarajući time paradoks priznavanja neobičnosti koja se nužno mora prihvatiti kao normalno(st). U tom vakuumu razvila se konfuzija mladih ljudi koji su sa deformisanim principima pokušali da pronađu svoje mesto u društvu glumeći apatiju i nezainteresovanost prema tom društvu. Razvoj konotacije tog termina, kao i razvoj hipsterskog pokreta, doveo je do posebnog paradoksa u njima samima počevši najpre od nepriznavanja pripadnosti grupi „negrupisanih“, poistovećujući takav stereotipni pokušaj stavljanja u kalup kao uvredu. Politička korektnost koja je insistirala na demokratskom principu prava individua izgubila je smisao rušeći naučne autoritete i/ili argumentovano osporavanje, popularizacijom iluzije izbora i repetativnog konstatovanja sopstvene posebnosti. Posebnost koja je samodovoljna nalik na pravu korektnost u međuljudskim odnosima ne zahteva afirmaciju jer ona *jeste*, čak je i afirmacijom osporava dokazujući da je konstatovanje jednakosti znak da postoji nejednakost.

Terminološki, poreklo hipstera se vezuje za rušenje klasne i rasne podelu u američkom društvu, budući da su pripadnici srednje klase preuzeli određena ponašanja diskriminisanu grupe. Više od pola veka kasnije, hipsteri su preuzimajući ta načela doveli do promene konotacije termina. Savremeni hipsteri zastupaju progresivne političke stavove insistirajući na rodnoj i polnoj ravnopravnosti, te praveći ekvivalent između roda, odnosno pola, i njegovog individualnog shvatanja. Identitet hipstera gradio se na revoltu prema određenim pojavnostima društva. Hipsteri su se inicijalno zalagali protiv konzumerizma, globalizacije, tehnoloških napredaka, generacijskog jaza i postojećih normi. Radikalno izražavanje stavova se u sukobu sa duhovnim ili intelektualnim principima odnosi i na pojavnost, određeni stil oblačenja, fizički izgled i način transformacije. Prateći razvojnu liniju od ideoloških uverenja do fizičke realizacije pravi se paralela između urušavanja kredibiliteta ove grupe. Sa ciljem dokazivanja da nisu konzumenti, a pod izgovorom ekonomske praktičnosti, stil oblačenja se oslanjao na zaboravljene odevne primerke starijih generacija, izvlačeći odatle retro, u vintidž (*vintage*) stilu ili polovne predmete „iz druge ruke“ (*secondhand*) srazmerno popularnijih sa udaljenijom epohom. Kako je rastao uticaj hipstera tako je rasla i zainteresovanost velikih kompanija da privuku tu ciljnu grupu i primoraju ih da odbace načela stvarajući nove namerno oštećene odevne predmete cvetnih dezena nalik na one koje bi

hipsteri sami pronašli, a ne kupovali. Promena fizičkog izgleda je ciljano bila namenjena kao nonšalantna i neopterećujuća brigom, ali je dovela do popularizacije retkih detalja na kojima hipsteri insistiraju, stvarajući tako prostor za borbu komercijalnih kompanija; oblik, boja kose, izgled brkova, brade – sve je težilo ka tome da izgleda spontano i retko, a dovelo je do stvaranja masovne proizvodnje i skupocenih usluga berberina koji su doživeli povratak posredstvom pomodarstva. Na taj način je klasna podela, na čijem se rušenju insistiralo kod prvih hipstera, postala jasna budući da su samo određeni pripadnici društva mogli da priušte prepoznatljiv izgled hipsteraja. Kako se širila ponuda prodajnih elemenata u tom stilu, širio se i njihov uticaj, stvarajući od posebnog i jedinstvenog pokreta globalnu i masovnu potražnju. Pad hipstera pred konzumerizmom predstavio ih je kao ključni deo potrošačkog društva (*mainstream*).

Popularizacija zastarelih ili prevaziđenih predmeta nije se ograničila samo na odevne predmete već je zahvatila i navodno odbacivanje savremenih tehnoloških aparata uz, paradoksalno, korišćenje tih istih aparata. Potražnja i proizvodnja doveli su do ponovnog preokreta u korist konzumerizma; hipsteri su naivno kupovali ploče – razvila se proizvodnja električnih gramofona, koristili su se neophodni aparati za život – izlazile su posebne „retro“ edicije frižidera, težnja da se dobiju polaroidne fotografije nalik na one koje poseduju roditelji – broj filtera koji su bili u ponudi na savremenim tehnološkim uređajima se povećavao. Doba tehnološkog razvoja dobilo je sinonim doba informacija, omladini je pristup saznanjima mnogih generacija udaljen samo jednim klikom, samim tim je neophodnost za samoinicijativno istraživanje odbačena jer su rezultati uvek dostupni. Takav pristup doveo je do stagnacije kod velikog broja mladih, ali je u drugoj krajnosti doveo i do korišćenja mogućnosti. Nezahvalna pozicija u kojoj su se našli mladi prateći to neophodno znanje, ono koje se po pravilu nametalo kao univerzalno ili opšte obrazovanje (*common knowledge*) i ono znanje o savremenim, aktuelnim dešavanjima ili događajima dovodi ih u mogućnost da falsifikuju svoje znanje obogaćujući ga nepotrebnim informacijama. Nedostatak referentnih tela u odnosu na koje bi se sistematizovala važnost jednih ispred drugih informacija doveo je do poistovećivanja svih vrednosti. Hipsteri su u toj preopterećenosti i hipersenzualnosti preuzeli naviku „otkrivanja“ ili pronalaženja u kulturi i istoriji (pre svega istoriji umetnosti) nešto što bi verovali da niko do njih nije ranije primetio – ili njihovim rečima: *before it was cool*. Pre nego što je postalo popularno, samoproklamovani istraživači su rušili osnovno korišćenje aluzije, reference ili omaža, a insistirali su na pretencioznom laičkom oponašanju. Za razliku od pojava u društvu neuhvatljivih u standardne okvire definisanja koje su svoje kasnije pojavljivanje koristili sa paralelom u vremenu u kojem žive i odnosu koji je adaptiran, prenošenje vrednosti hipsterskog pokreta nije postalo primenjeno niti adaptirano u savremeno društvo. Hipsteri preuzimaju šablone različitog doba i različitih kulturnih nasleđa, ne pokušavajući da ih primene već proživljavajući i ostvarujući ih u kontekstu tadašnjeg postojanja, a sa ciljem sopstvene samopromocije. Afirmacija za kojom vape ostvaruje se regresijom, pod navodnim rušenjem generacijskog jaza manipulacijom informacija i to ne onih koje su opšte i svepoznate već irelevantne.

U zavisnosti od sredine u kojoj se nalaze, hipsteri su sa sobom nosili kontekst svoje pojavnosti i delanja, premda uglavnom sa globalnim temama u skladu sa dostupnošću. Kao i što je termin „kul“ (*cool*) imao drugačije značenje u Koloradu, Seulu ili Beogradu, hipsteri

su prošli sličnu promenu. Prevođenje jednog fenomena u drugi kulturni okvir značilo je umanjene promene, tako je negativna konotacija hipstera prenesena u druge zemlje i izgubila ono oko čega su se delila mišljenja a među sobom se razlikovali hipsteri, lepeći etikete istinski (*true*) ili lažni (*fake*). S vremenom se ta razlika izbrisala. Skloni etiketiranju, a osetljivi na kritiku, hipsteri su stavove branili nemogućnošću dokazivanja negativna, ali i odbacivanjem univerzalnih zakonitosti pojave. Politička korektnost dovela je do osporenog opovrgavanja, ali i do stvaranja podloge za različite ideologije diskutabilnog moralnog određenja, no koje je takođe nemoguće osporiti jer pripadaju pojedincima. Tako je savremeno američko društvo usvojilo alt pravo (*alt right*) bele rase, a prenošenjem hipsterske ideologije stvorilo je *nipstere* odnosno nemačke neonacističke hipstere. Takođe, verbalna korektnost se rušila u odnosima osetljivih hipstera prema drugim grupama stvarajući hipsterski seksizam i hipsterski rasizam kao ironičan komentar društva.

Kreativnost kao imperativ shvaćen je među hipsterima kao obaveza da se bave umetnošću. Pored konceptualne umetnosti koja se nametnula kao očigledan izbor, savremene umetnosti nisu bile prioritet, već je raslo interesovanje za teorije iz udaljenijih epoha. U teoriji i u praksi, umetnost je postajala polje kojim su se mladi hipsteri bavili, bilo da li je u pitanju ciničan komentar nedostatka prostora koji je njima podređen, poput pokušaja okupacije bioskopa „Zvezda“, nasumična ironična privrženost kiču i šundu u vidu prihvatanja turbo folk ikona ili filmovi koje su snimali ili u kojima su se pojavljivali hipsteri. Filmska umetnost je specifičan primer nemogućnosti preovladavanja potpunog hipsteraja budući da je vizualna stilizacija legitiman pristup, međutim popularizacija određenih autorskih naklonosti i težnja ka realizovanju ne inspirisanih, već kopiranih realizacija, postavilo je pitanje otpornosti filma. Tema ne mora nužno da se bavi hipsterima, ali može od likova da napravi hipstere akcentujući određena rediteljska rešenja. Često u kinematografiji koja nije dominantna problem nastaje kada se sistem vrednosti određene kinematografije određenog kulturnog sistema znakova prenosi bez alternacije u drugu kulturu. Odstupanje od verodostojnosti filmsku umetnost pravi onom kojoj je realizacija sama po sebi dovoljna, a od umetnosti generalno larpurpretencionizam.

Fenomen hipsteraja često se dovodi u vezu sa alternativnim delanjem, međutim u praksi davno odstupa od toga. Uveliko proširena i popularizovana pojava hipstera umanjila je njihovu autentičnost. Društvene pojavnosti koje su se javljale u prošlosti bile su definisane socijalno-kulturološkim i ekonomskim zbivanjima i sa istinskim cinizmom su se pojavljivale i obraćale mladima. Dendizam i snobizam kao primeri socijalnih fenomena postojali su kao kritika društva koje ih je stvorilo. Spoljna raskoš i gladan stomak bili su slika nacije, osnovno semantičko odstupanje od termina bilo je zasluženost vraćanje državi onoga što je od njih napravila. Hipsterski pokret čini se ne shvata prirodu logičkog sleda, bez samokritike prihvata sve što konzumerističko društvo nudi, akcentovanjem svog distanciranja površnim oduševljavanjem i apatijom. Alternativna ili *indi* muzika koju su slušali postajala je komercijalni proizvod, a u nemogućnosti da stvore „nešto novo“ na čemu su insistirali, kopirali su ono provereno. Spajanje nespojivog jedan je od usmerenja hipsterskog pokreta. Na taj način začudnije je zvučalo prikladnije njihovom stilu. Nedostatak referentnih tela u hipsterskom kulturnom svetu označavao je konfuziju pravila, primera i primene. Na taj način, preuzimani šabloni stavljeni su van konteksta u ono što je njima bilo aktuelno,

a sa ciljem stvaranja alternative od onoga što se nudi. Alternativno ponašanje u Francuskoj odnosilo se na društvene promene u okviru francuskog društva, a prenoseći taj isti duh francuskog novog talasa u sopstvenu sredinu holivudski film i severnoamerički reditelji dobili su svoj film „noar“ rušeći patriotsku idilu na koju se oslanjala nacija, na čuđenje originalnog pokreta. Crni talas je dobio svoju paralelu u jugoslovenskom filmu adaptirajući osnovna načela koja referišu na tadašnja događanja u sebi bliskom području – tačnije državi u kojoj su živeli reditelji. Novi načini koji su se u kinematografskom svetu pojavljivali bili su način na koje se nezadovoljstvo izražavalo, za razliku od bunta savremenih generacija u kojima sredstvo postaje povod. Usled odsustva racionalnog pozicioniranja fenomena i shvatanja kauzalne veze, generacije popkulturalno neobrazovanih mladih ljudi stvorile su hipstere.

Bez poznavanja linije razvoja i društvenog konteksta koji je doveo do određenih društvenih fenomena nemoguće je odrediti njihovu važnost i istinitost, kao ni pretpostaviti opstanak u budućnosti. Tehnološki razvoj i demokratska osetljivost koji su izazvali posrnuće intelektualne i imaginativne sposobnosti mladih ljudi širom sveta, ne očituju naznake svog kraja, samim tim ne otkrivaju mogućnost da se ljudska priroda novih generacija orijentiše ili pronade u takvom društvu. Regresivno okretanje primerima iz prošlosti označava stagnaciju u ljudskom razvoju, uz nedostatak primene reprodukcije i intepretativnih sposobnosti. Analizom hipsterskog pokreta i urušavanja principa za koje su se zalagali, moguće je pretpostaviti promene u njihovom odnosu, ali je važno postaviti pitanje koja će grupa zameniti njih, ukoliko je njihovo stvaranje vezano za promenu u okviru nepromenljivog društva. Ukoliko čovečanstvo bude imalo sreće, možda savremena verzija anarhista.